

Hangen

tussen grijs & groen

Jongeren in de nevelstad

JOHAN MEIRE EN SABINE MIEDEMA [KIND & SAMENLEVING VZW]

Wonen in een context van urban sprawl stelt die vragen op scherp. Want hoe is het om te wonen in een uitwaaiend gebied met zwakke kernvorming, lintbebouwing en verspreide verkavelingen? Hoe is het voor kinderen en jongeren om op te groeien in die 'nevelstad'? Vinden zij hun plaats in een suburbane context die noch een stad noch een dorp genoemd kan worden?

Tussen 2014 en 2018 ging vzw Kind & Samenleving via klasgroepen en jeugdwerk op zoek naar het antwoord bij in totaal 800 kinderen en jongeren: eerst over de lokale context in acht grotere en kleinere nevelstadgemeenten verspreid over Vlaanderen, daarna bij jongeren tussen 13 en 18 op een meer regionaal niveau, in de zuidrand van Antwerpen en de noordwestelijke rand van Gent.

Gedeelde plekken gezocht

Als intensieve gebruikers van de openbare ruimte weten kinderen en jongeren vaak makkelijk de belangrijke plekken in hun gemeente aan te duiden: daar waar ze spelen, afspreken, rondhangen, shoppen, kortom: hun vrije tijd doorbrengen. Het zijn de plekken en voorzieningen waar ze elkaar ontmoeten, waar ze 'mogen zijn'. Ze hebben het dan vaak over plekjes om te kunnen zitten en over bruikbare groene ruimte; soms is dat formele speelruimte. Ook een sportcentrum en de ruimte daarrond is vaak een ontmoetingsplek, en dus méér dan enkel infrastructuur voor sportclubs. Laagdrempelige horeca en winkels zijn dan weer stevast belangrijke plekken voor tieners en jongeren.

Door de zwakke kernvorming in gebieden met urban sprawl zijn dergelijke, onderling gedeelde plekken vaak moeilijk bereikbaar of worden ze door de grote versnippering te weinig gebruikt om nog als centrale ontmoetingsplekken te kunnen dienen. In heel wat nevelstadgemeenten hebben kinderen en jongeren het dan ook opvallend moeilijk om betekenisvolle, favoriete of zelfs maar 'slechte' plekken te noemen.

Er is altijd wel een kerk of een markt die het dorpsgezicht bepaalt. Maar: *'we komen daar niet echt vaak. Er zijn daar ook niet veel bankjes.'* *'Op de markt kun je iets drinken, maar daar stopt het ook. Alle winkels die er vroeger waren zijn verhuisd [naar de rand van de gemeente].'* Een gebrek aan betekenisvolle plekken wil niet noodzakelijk zeggen dat kinderen negatief zijn over hun woonplaats, maar het ontnemt hen veel ontmoetingskansen en maakt dat ze nauwelijks een band opbouwen met hun gemeente. Het gebrek aan verknoopte functies doet zich des te

scherper voelen in zeer uitgestrekte en versnipperde gemeenten. Zo bestaat Evergem bijvoorbeeld uit een groot aantal kleine kernen, soms met verkavelingen langsheen de lintbebouwing. Sommige dealkernen liggen er geïsoleerd en 'er is niets'. Zelfs in de wat grotere kernen zijn er weinig betekenisvolle plekken en geen ervan is sterk genoeg om als een echt ankerpunt te kunnen dienen. Jongeren vragen er daarom massaal naar een park en naar een jeugdhuis als nieuwe ontmoetingsplekken.

Speelruimte en kleine ontmoetingsplekken hebben nood aan voldoende spreiding: kinderen spelen nu eenmaal vooral dicht bij huis. Maar verder werkt kernvorming met een concentratie van voorzieningen goed voor jongeren. Bij elkaar liggende basisvoorzieningen zoals een sporthal, een bibliotheek en winkels of horeca in de buurt maken voor hen het verschil.

De stad als aantrekkingspool, maar met mate

Een gebrek aan (gecentraliseerde) voorzieningen wordt voor jongeren deels gecompenseerd als er een grotere stad dichtbij is die ze goed kunnen bereiken met de fiets of het openbaar vervoer. Ze maken wel een duidelijk onderscheid tussen een stad als aantrekkingspool waar je naartoe kan gaan, en diezelfde stad als mogelijke woonplek. Het is niet omdat Gent voor hen de plek is om te gaan shoppen of met vrienden af te spreken, dat ze er ook graag zouden wonen. Het beeld van de 'echte' stad als woonomgeving blijft bij jongeren uit de nevelstad veeleer negatief. Ze vinden de stad te druk; er zijn alleen maar auto's en gebouwen, er is weinig groen en het is er anoniemer.

Jongeren vinden het ideaal als een stad dichtbij is, maar zij zelf toch rustig wonen. In die zin zetten zij het verkavelingsideaal gewoon verder. *'Wij hebben geluk'*, zeggen de jongeren in Mariakerke, waar het rustig wonen is en waar het gebrek aan relevante plekken en voorzieningen wordt gecompenseerd door de nabijheid en bereikbaarheid van Gent-centrum. Ze vinden hun woonplek 'tussenin' ideaal: *'ik vind dat het beste, dat het er tussenin ligt. Rustig, dat heb ik graag.'*

☹️ → Gent, met tram
 🚗 → kloeren: Gent: tram/
 en: Evergem Aldi: fiets
 🏀 → dansen: sporthal
 Evergem: fiets
 ♀️ uitgaan: slecht nge.
 Erkeerde Evergem... met
 fiets of auto
 Wij willen een park en
 een jeugdhuis!!!

Als je kinderen en jongeren vraagt of ze graag in hun buurt of gemeente wonen, hebben ze het, los van hun woning zelf, meestal over drie dingen die er voor hen toe doen. Zijn er voldoende en goede plekken en voorzieningen om elkaar te ontmoeten, te spelen, rond te hangen? Is er het gevoel dat de gemeente of buurt leeft, dat er iets te beleven valt en dat mensen elkaar kennen? En kunnen kinderen en jongeren zich goed (autonoom) verplaatsen naar belangrijke plekken dichtbij en iets verderaf?